

Danish A: literature – Standard level – Paper 1
Danois A : littérature – Niveau moyen – Épreuve 1
Danés A: literatura – Nivel medio – Prueba 1

Friday 8 May 2015 (afternoon)
Vendredi 8 mai 2015 (après-midi)
Viernes 8 de mayo de 2015 (tarde)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a guided literary analysis on one passage only. In your answer you must address both of the guiding questions provided.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez une analyse littéraire dirigée d'un seul des passages. Les deux questions d'orientation fournies doivent être traitées dans votre réponse.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un análisis literario guiado sobre un solo pasaje. Debe abordar las dos preguntas de orientación en su respuesta.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

Skriv en litterær analyse af én af de følgende to tekster. Du skal besvare begge spørgsmål.

1.

De voksnes forhold til deres børn var det mest markante i forskellen imellem de to verdener. Hos Nikolaj og Nanette¹ blev barnets kompetence og kreativitet hyllet i en atmosfære af total frihed. Barnet var centrum for de voksnes opmærksomhed. Hos os blev de voksnes ukrænkelige autoritet hyllet i en atmosfære af velment kadaverdisciplin. Barnet var et vedhæng til den egentlige familie. Hos os kunne man være en uartig unge, man kunne være en forstyrret unge eller en vanartet unge. Det betød alt sammen, at man ikke havde gjort, hvad der blev sagt. Eller at man havde gjort det, man netop havde fået at vide, at man ikke måtte.

Hos Nanette var det anderledes. Der kunne man ikke være hverken artig eller uartig. Men man kunne lave fejl, man kunne være usikker, man kunne have brug for at lære ting. Kun når det var rigtig slemt, kunne man være tarvelig eller – allerværst – egoistisk. Men hvis man fik en skideballe af Nanette, var den i virkeligheden altid en forklaring. [...] Hjemme hos os vidste man bare, at man ikke måtte røre min fars piber. Årsagen var enkel. Hvis man rørte ved dem, vrælede han "ØV!", og så så han ellers rigtig ond ud. Derfra var det sådan set op til en selv. Min far led i hele min barndom af samme sygdom som skuespilleren Marty Feldman². Så når han spilede sine øjne op, skreg man højt og slap per refleks det, man havde fat i. For man ville jo, trods alt, ikke være skyld i, at hans øjne røg ud af hovedet på ham. Og det så ud til at være faretruende tæt på, sommetider. Især, hvis man stjal af kransekagerne, der stod til afkøling i soveværelset.

Mine forældres indstilling til børneopdragelse var i lige så høj grad et socialt fænomen, som det var et psykologisk. Pædagogik er ganske simpelt ikke et emne, man diskuterer seriøst i arbejderfamilier. I de fleste familier i mine forældres omgangskreds var graden af indsigt stort set den samme: Enten makkede ungerne ret – eller også gjorde de ikke. [...]

Da Nikolaj og jeg engang var alene hjemme en hel eftermiddag ovre hos Nikolaj, brugte vi det halve af Nanettes krydderihylde og en hel del andre ting, jeg ikke har den ringeste anelse om, hvad var, til at bage en kage med. Vi ville nemlig overraske hende, så hun blev rigtig glad, når hun kom hjem. Og selv om Nikolaj foreslog, at vi forsøgte at gætte, hvad der stod i en af opskrifterne i Nanettes vegetarkogebog, forsikrede jeg ham om, at vi sgu da sagtens kunne lave sådan en banal opskrift selv. Min far var jo konditor, og jeg havde faktisk set det hele før, forklarede jeg med en overlegen mine. Men jeg må nu alligevel have glemt et eller andet centralt. To timer senere var vores kage i hvert fald cirka én centimeter høj og havde sådan en lidt granitagtig farve. Køkkenet lignede det, min mor ville have kaldt Jerusalems ødelæggelse.

Jeg kan stadig se det for mig: Mælk i pytter på gulvet, mel imellem bestikket, smør på kogepladen, cayennepeber på skabslågerne og i køleskabet. Og biodynamisk A-38 ud over hele radiatoren. Den A-38 var vi nemlig ikke helt enige om, men Nikolaj afgjorde til sidst diskussionen med et ureglementeret kvælertag, så kagen kunne blive færdig. Tilbage var der så kun at vente på, at Nanette kom hjem, så vi smilende kunne skære for.

Jeg har sjældent været så bange. For jeg vidste nøjagtig, hvad der ville ske, når hun trådte ind ad døren. Hun ville råbe og skrike, hun ville slå i bordet, hun ville blive rød i hovedet, hun ville kalde os alverdens skældsord, og så ville hun fratage os ethvert gode langt ud i fremtiden. Hun ville derefter smide os ud af køkkenet og være sur resten af dagen, hvor vi skulle sidde på vores værelser og kukkelure, imens de voksne demonstrativt så børnetime. Eller noget i den retning.

Da Nanette omsider dukkede op, kiggede hun bekymret på køkkenet, og man kunne se, at hun ikke just var glad. Men hun bed det i sig, smilede og sagde tak for, at vi havde villet
45 overraske hende. Det var hun glad for, sagde hun. Jeg havde det, som om jeg skulle kaste op. Hun fik banket kagen ud på et fad, lavede en kop Nes-café i en af sine røgførvede glaskopper, og så sad vi ellers der – midt i Jerusalem – og kiggede på de klæge, grå skiver kage. Når man rørte ved dem, klistrede de på fingrene. Men Nanette holdt ud, og hun smagte sågar på et hjørne, som hun dog mente manglede en anelse sukker. I hvert fald var der nok karry i, nikkede
50 hun, som om det var en slags anerkendelse. Til sidst forklarede hun os, at vi – næste gang vi ville overraske hende med en kage – måske skulle prøve med en opskrift. Vi nikkede på livet løs og kiggede bekræftende på hinanden, imens vi pillede nervøst ved de gråbrune skorper med chilismag på tallerkenen.

”Og *hvis* I selv vil lave en opskrift, skal I i hvert fald prøve at huske at putte enten æg eller
55 bagepulver i. For så hæver den lidt.”

Bagefter hjalp hun os med at gøre rent. Og selv om vi nok ikke ligefrem var populære, så var vi heller ikke bare uorne unger. Vi var jo bare begyndere, det var det hele.

Kristian Ditlev Jensen, *Det bliver sagt* (2001)

¹ Nanette: Nikolajs mor

² Marty Feldman: en engelsk komiker og skuespiller (1934–1982), som blandt andet var kendt for sine udstående øjne

- (a) Hvordan fremstår de to familier i uddraget?
- (b) Kommentér hvordan og med hvilken effekt humor og andre sproglige virkemidler anvendes i uddraget.

2.

Vuggesang til en tinsoldat

Sov, tinsoldat, i flot uniform
mor går i sorte klæder
mange små drenge har ingen far
og alle små piger græder

5 Sov, tinsoldat, i den mørke nat
flyver de store fugle
Børges broder blev borte en dag
Rosas faldt om af en kugle

10 Sov, tinsoldat, sov trygt og tungt
Nielses far går med krykker
tante Lene er gået til Gud
og huset er gået i stykker

15 Sov, tinsoldat, jeg blir hos dig
her mellem skælvende stene
det er vist svært for en tinsoldat
at sove ganske alene

20 Sov, min soldat, de døde børn
sover i sorte senge --
alle små børn som græder i nat
bevæger din vugges gænge.

Tove Meyer, *Skygger paa Jorden* (1943)

- (a) Hvad er de centrale temaer i digtet?
- (b) Kommentér hvordan og med hvilken effekt poetiske virkemidler anvendes i digtet.
-